

Fàbrica Abadal / Fàbrica Nova / Cal Bertrand

Súria

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí a la fàbrica Abadal
Emplaçament A la llera del Cardener, aigües avall de Súria

Coordenades:

Latitud: 41.827157912002
Longitud: 1.7495677891768
UTM Est (X): 396162
UTM Nord (Y): 4631342

Classificació

Número de fitxa 08274 - 54
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1903
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Presenta problemes de conservació i un cert deteriorament
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL 5234-I. Aprovació definitiva comissió urbanisme 21/01/2003
Data aprovació: dt., 21/01/2003 - 12:00
Número inventari IPA 41402
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 15708CG9361N

Fitxes associades:

Restes del molí de Reguant

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA- J.M. Huélamo

Data de registre de la fitxa: dc., 15/12/1999 - 01:00

Autoria de la darrera revisió: Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.

revisió:

Data de la darrera revisió: dc., 06/10/2021 - 12:00

Descripció

Gran edifici de planta rectangular molt allargada, en sentit N-S amb diversos edificis més petits i baixos adossats. Té tres plantes amb teulada a doble vessant i està construït en maçoneria irregular amb elements decoratius en totxo. L'estructura és típicament manxesteriana, amb un espai de circulació vertical en forma de torre a l'exterior, al centre del rectangle. També hi ha un elevador mecànic a l'exterior, en un dels extrems, mentre que a l'altre extrem té adossat un edifici de planta baixa, de la mateixa època, amb una gran porta amb arc de mig punt fet de totxo, que era l'edifici de la caldera del tint. També en aquest cantó de la fàbrica (extrem N) es troba l'habitatge del director de la fàbrica, de planta quadrada, sostre a quatre aigües i lluern central. Hi ha nombroses finestres, altes i rematades per un arc doble de maó. La cornisa té unes motlures en forma de "L" invertida. L'antic canal del molí de Reguant passa per sota.

Observacions:

Dins de la classificació feta per Perarnau del patrimoni industrial a la comarca, aquest establiment entra dins del tipus: "indústria tèxtil, fàbrica de riu" (DAURA et al.1995) (PERARNAU, 1994). Com a dada interessant, cal dir-se que al canal de la fàbrica de Bertran, van tenir lloc a l'any 1947, els primers campionats de Súria de natació (MASSANA, 1996). A l'arxiu municipal es conserva la còpia d'un conjunt de documentació del segle XIX, que formen els antecedents de la fàbrica i que són propietat de "Industrias Perfeccionades SA, C/ Còrsega, 327, 1er 1a. 08037-BARCELONA"

Història

El 1876, Joan Reguant i Fornell, era propietari d'un molí i va fer un projecte d'aprofitament de l'aigua del Cardener per tal de donar moviment a una fàbrica tèxtil, engrandint i fent més profund el canal, aquest es va aprovar el 1881, però no es va arribar a fer (REGUANT, 1997). En un cens de 1877 apareix com a caseriu del molí de Reguant de dues edificacions de tres pisos, habitades. El 1898, aquest propietari ven el molí a Ignasi Abadal, emparentat amb uns propietaris rurals d'Avinyó del mateix nom, el qual planteja un projecte similar que inclou la construcció nova i l'ampliació del canal. Els hortolans afectats van presentar una impugnació contra les obres per a bastir la fàbrica. Assabentat el promotor va arribar a un pacte amb els afectats, comprant els terrenys i configurant el canal definitivament (BREU HISTÒRIA, s.d.) Aquesta és la darrera fàbrica a la vora del riu, posant-se en marxa el 1903. (REGUANT, 1997). L'any 1907 va resultar la fàbrica més afectada per la riuada, ja que va inutilitzar el canal, arruïnant-lo totalment. A les fotografies de l'època es pot veure l'estat en que van restar els telers fins aleshores existents. Per a la seva reparació es va haver de desviar el curs del riu, mitjançant una resclosa provisional Com a curiositat, afegir que el rei Alfons XIII, va ser conduït pel propietari de la fàbrica, Sr. Manuel Bertrand en el seu cotxe, visitant les cases ensorrades de la carretera i aquesta fàbrica (REGUANT, 1997). El 1911 va morir Ignasi Abadal, constituint-se la societat "Fills d'Ignasi Abadal", explotant les fàbriques nova i vella (REGUANT, 1997). El 1917 aquesta raó social era el major contribuent de Súria (REGUANT, 1997). El 1919 la indústria era

enregistrada amb el nom de "Fills d'Ignasi Abadal i Cots". (REGUANT, 1988). L'any 1920 la fàbrica passà a mans de Joan Bertrand (REGUANT, 1997). Entre 1930 i 1932 la fàbrica restà tancada. El 1934 es constituïa la societat "Industrias Perfeccionadas, SA". Segons informació oral, la distribució de les màquines, operaris i producció era la següent: al pis baix, contínues, primer pis, batans, cardes, manuals, metxeres i pentinadores, i al segon pis, acabats, amb ovilladors retorts i màquines de mullar el fil. La matèria primera era cotó americà i egipci, després es va utilitzar viscosilla i es feien barreges. A la dècada dels anys 1960 es constituïa en "Suriatex". La riuada de 1982 significà el punt i final d'aquesta indústria, on hi treballaven 140 persones. Els últims anys s'hi va construir una nau nova, metàl·lica amb coberta de volta, que encara es pot veure, just al lloc on abans hi havia un jardí, Avui a les seves naus s'han instal·lat diverses empreses (REGUANT, 1988). Com a dades rellevants del costumari i la tradició oral, es pot dir que en aquesta fàbrica, com va ocórrer també a Cal Jover, els treballadors celebraven com a patró al pare Claret, commemorat el 23 d'octubre. La celebració incloïa cap als anys 1940-1950 una funció al cinema Ideal a la que havien assistit fins a 300 persones. Existeix una corranda popular que fa referència a aquest lloc "Costafreda, la Taverna / Mas Pujol venen el vi / a Reguant toquen la flauta / i al molí el violí // A can Torres filen borres / a can Gras filen borràs / les noies de Costafreda / no saben cosir un pedaç / a ca l'Abadal el timbal / a cal Mero el pandero / a cal Minguet, el clarinet / i a cal Daina, la samfaina" (Referència de Jaume Guilà i Castellà i Josep Peramiquel i Cordò). El soroll produït per les màquines va afavorir que els treballadors desenvolupessin una mena de llenguatge gestual molt senzill, en el que utilitzaven sobre tot les mans i la cara. En aquesta fàbrica no hi havia llar d'infants per als fills de les treballadores perquè estava molt a prop del poble.

Bibliografia

BREU HISTÒRIA ... (s.d.) Breu història del regadiu a Súria, Text mecanografiat.

COTS I PORTÍ, M. Teresa; OBRADORS I PUIGDELLÍVOL, Rosa M.; PINZOLAS I GERMAN, Eduard (1991) El poble vell de Súria. Guia didàctica. Manresa: Ajuntament de Súria.

DAURA, Antoni; GALOBART, Joan; PIÑERO, Jordi (1995) La arqueologia al Bages. Manresa: Centre d'Estudis del Bages. Col·lecció "Monogràfics", 15.

MADURELL I MARIMON, Josep Maria (1972) El paper a les terres catalanes: contribució a la seva història. Barcelona. Fundació Salvador Vives Casajoana. 2 v.

MASSANA I PORTELLA, Josep (1996) Rècords i records. 1943-1973: 30 anys d'esport a Súria. S.Ll.: Arts Gràfiques Rodergas, S.A. PERARNAU, Jaume (1994) "El patrimoni industrial del Bages" a El Patrimoni Històric i Artístic (Bages, Berguedà, Cerdanya i Solsonès), vol. 2 de la "Biblioteca Comarcal de Catalunya", p. 39-48. . Manresa: Regió 7.

REGUANT i AGUT, Josep (s.d.) Súria. 1871-1873, Memòria de Llicenciatura, Barcelona, Universitat de Barcelona.

REGUANT i AGUT, Josep (1988) "Súria", Història de les comarques de Catalunya. Bages. Volum II, pp. 475-502, Manresa, Edicions Parcir, Edicions selectes.

REGUANT i AGUT, Josep (1997) Súria. Història en imatges 1894-1975. Col·lecció "Fotografia històrica", núm. 4. Manresa: Angle Editorial, Centre d'Estudis del Bages.

SOLER I CLARIANA, Pau (1985) Súria, el meu poble. Súria. Informació oral RAMON RUBÍ.

